

در گفتگو با حسین خزلی خرازی دبیر کل کانون کارگزاران مطرح گردید:

رینگ کشاورزی تشنه بستر سازی

سارا علیاری

در شرایطی که حدود ۴۰ درصد معاملات کالاهای اساسی از جمله ذرت، کنجاله در رینگ کشاورزی بورس کالا مبادله می شود اما علی رغم رشد روزافزون تالار فلزی، مبادلات این بخش از بورس کالا همچنان از رونق خاصی برخوردار نیست. طی سالیانی که از تاسیس این بورس چه در قبل و چه بعد از ادغام می گذرد همواره بخش کشاورزی و مبادلات آن مورد انتقاد کارشناسان و فعالان بازار سرمایه بوده است. منتقدان بر این ادعا هستند که در میان تمام موانع موجود نکته اصلی عدم تمایل تجار و واردکنندگان بزرگ به معامله در بورس است و تا زمانی که حمایت دولت از آنها صورت نگیرد، این گروه الزامی به حضور در بورس ندیده و همواره در خارج از بورس معامله می کنند. ناگفته نماند که این مساله یکی از مشکلات ساختاری در بخش کشاورزی است که از ۷۰ سال گذشته هم مطرح بوده و در حال حاضر نیز عدم وجود شرکت های بزرگ برای تولید و توزیع انبوه که عمده آنها نیز برای خود دولت است و مابقی تولید کنندگان خرده مالک هستند. بنابراین از آنجایی که سیاست کلی کشور آزادسازی، خروج دولت از اقتصاد و سپردن کار به بازار با نظارت دولت و نه به معنای رها کردن است لذا به منظور ایجاد رونق این مهم، به طور حتم باید در بخش کشاورزی رخ دهد. در همین زمینه نشریه بورس کالا گفتگویی را با حسین خزلی خرازی دبیر کل کانون کارگزاران که سابقه حضور در هیات مدیره بورس کشاورزی سابق را نیز در کارنامه خود دارد، انجام داده که در ذیل می آید:

شده (مانند محصولات پتروشیمی و قراردادهای آتی و اخیراً برخی محصولات کشاورزی)، امکان رشد فراوان در آینده.

● از دیدگاه شما نقاط ضعف بورس کالا در چه مواردی وجود دارد؟

پدیده بورس در کشور ما جدید و جوان است و با وجود داشتن ۷۰ سال سابقه بانکداری، ۸۰ سال سابقه صنعت هوانوردی و ۱۰۰ سال سابقه صنعت نفت به جرات می توان گفت که تنها ۱۰، ۱۲ سال است که نهادی به نام بورس عمومی شده است و بورس به عنوان بازار مدرن و یک پدیده جوامع مدرن از سال ۴۶ شکل گرفت. البته وجود لایه های از کارشناسان و مدیرانی که اساس کار تکنولوژی بورس را بفهمند، کم است و این ضعف در بورس کالا بیشتر مشاهده می شود. بنابراین یکی از کارهای جدید شرکت باید این باشد که لایه های حداقل ۴۰ - ۵۰ نفری از کارشناسان ارشد و مدیرانی تربیت

بازار، شورای بورس، وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان بورس است.

شرکت بورس کالای ایران از زمان تاسیس همواره بر حجم معاملات، حجم و تعداد قراردادهای و تعداد کارگزاران خود و از همه مهمتر بر تنوع محصولات پذیرفته شده و اخیراً ابزار مالی قراردادی افزوده است. از این حیث شرکت بورس کالای ایران بسیار پیش تازتر از بورس اوراق بهادار بوده است. البته حمایت های دولت محترم و مسئولین سازمان بورس و مدیریت مدیران حاکم بر این شرکت و ثبات حاکم بر مدیریت این شرکت را هم باید به حمایت دولت افزود و در موفقیت این بورس مهم دانست.

● نقاط قوت بورس کالا را در چه مواردی می بینید؟

ثبات در مدیریت، حمایت دولت، افزایش حجم و تعداد معاملات، تعداد کم شکایات نسبت به معاملات، افزایش تنوع کالاهای پذیرفته

● ارزیابی شما از عملکرد بورس کالا در گذشته و حال حاضر چگونه است؟

در گذشته همزمان دو سازمان کارگزاران بورس کشاورزی و سازمان کارگزاران بورس فلزات فعالیت داشتند و بدون آنکه توقفی در عملیات آنها ایجاد شود، شرکت بورس کالای ایران شکل گرفت و فعالیت دو سازمان قبلی به آن منتقل شد. از دو سال گذشته که این فعالیت آغاز شده است، شاهد بالا رفتن حجم کالاهای معامله شده و تنوع کالاهای پذیرش شده هستیم و از آنجا که بورس کالا محل شدید تضاد منافع می باشد، مدیریت بورس ها به طور عام و بورس کالا به طور خاص مشکل است، اما آقای هاشمیان با توجه به تجربه و روحیات شخصی خود تاکنون این عرصه موفق بوده است.

یکی دیگر از ویژگی او و بورس کالا ارتباط خوب وی با مسئولان و مراجع بیرونی چون وزارت صنایع و معادن، وزارت بازرگانی، ستاد تنظیم

● چه باید کرد تا بورس کشاورزی دوباره رونق بگیرد؟

اینکه چه باید کرد تا بورس کشاورزی رونق بگیرد هم بحث مفصلی است و مجموعه ای از اقدامات زیربنایی در تولید، توزیع و بازرگانی محصولات کشاورزی و اصولاً نگرش استراتژیک به بخش کشاورزی باید بشود.

● الویت های کاری که بورس کالا باید در نظر داشته باشد؟

اولویتهای کاری بورس کالا در استراتژی مصوب هیات مدیره این بورس و در تکلیف مجامع این بورس به خوبی درج شده است. حرکت به سمت یک بورس کالایی واقعی که در آن عمده معاملات حاصل از اوراق بهادار مشتق از کالا باشد با استفاده از زیرساختها و ساختارهای مدرن مالی کشور به گونه ای که مرجع اصلی قیمت گذاری کالاهای اساسی کشور و حتی منطقه شود.

● نقش کانون در رتبه بندی کارگزاران و

کشاورزی چرا این بورس عملکرد ضعیفی داشته و دارد؟

اگر بخش فلزات رونق خوبی در بورس کالا دارد به دلیل آن است که تمام وزرای دولت فعلی و قبلی به ویژه وزرای صنایع و بازرگانی از آن حمایت جدی کرده که فلز وارد بورس کالا شود بدین ترتیب که مصوبه هیات وزیران تمام شرکت های پتروشیمی به ویژه بازرگانی پتروشیمی را موظف کرده که تمام محصولات شان را در بورس کالا عرضه کنند اما با وجود آنکه وزارت جهاد کشاورزی بودجه خوبی برای راه اندازی و اداره بورس کالای کشاورزی سابق دادند، هیچ گونه الزام و اجباری مبنی بر اینکه کالاهای اساسی بخش کشاورزی باید در بورس باشد، از طرف دولت نبود و در حال حاضر هم که به نوعی توزیع کالا و خرید تضمینی آن را همان شرکت های زیرمجموعه وزارت جهاد کشاورزی به عهده گرفتند اما وارد کنندگان و تولید کنندگان بزرگ محصولات کشاورزی رغبتی ندارند که معاملات در بورس کالا (رینگ کشاورزی) انجام شود اما از سوی دیگر ضعف بخش کشاورزی ما خصوصاً بخش بازرگانی و معاملاتی کشاورزی که

کند که آنچه در دنیا به معنای بورس کالا وجود دارد را فهمیده و بتوانند آن را در ایران پیاده کنند. طبیعی است بورس کالای ما به دلیل آنکه محل عرضه فیزیکی کالاهای دو کارخانه بزرگ ذوب آهن اصفهان و فولاد مبارکه بود، مشکل جدی در تبیین این تکنولوژی بورس کالا به سمت معاملات مشتق از اوراق بهادار داشت و برای این کار حتماً باید این لایه کارشناسان جدید در کنار مشاوران خارجی و نیز خرید و انتقال تکنولوژی بورس کالا به ایران باشد. زیرا این دانش در ایران وجود ندارد و سیاست های کلی نظام به سمت اقتصاد بازار محور در حرکت است و حتماً باید زیرساختهای بازارهای مالی به خصوص بورس کالا را زیر کانه به کشور منتقل کنیم.

ما باید با بررسی و انجام مطالعات تطبیقی بورس های کالایی کشورهای اطراف و بورس های بزرگ دنیا بتوانیم به این نتیجه برسیم که از چه کشوری و چه بورسی می توانیم الگو برداری کنیم و استقلال تخصصی مدیریت را بنچ مارک کنیم. ما باید تکنولوژی بورس را بنچ مارک کرده و زیرساختهای بورس کالایی را به دقت در قسمت طراحی ابزارهای مالی پولی و بانکی، تسویه و تهاتر، انبارها، تحویل فیزیکی کالا و تمامی سیستمی که بورس را در بر گرفته است، این بنچ مارک را انجام دهیم.

فقدان سامانه های مدرن متناسب با بورسهای کالایی دنیا، رویه های سنتی و قدیمی، ضعف و عدم رشد متناسب با سایر بخشها در اتاق پای پای و تسویه و جوه، نبود سیستم جامع انبارها و مدیریت بر آنها، نبود معامله گران (چه عرضه کنندگان و چه خریداران) خارجی در آن بورس، حجم کم معاملات آتی و نبود امکان معامله بر روی سایر ابزارهای مالی و کالایی، ریسک بالای سیاسی حاکم بر کل بازار کالایی کشور، عدم شناخت مسئولین ارشد نظام خصوصاً برخی وزرا از کارکرد بورس کالا و اهمیت آن.

● چالش اصلی پیش روی بورس کالا چیست؟

مهمترین چالش پیش روی بورس کالا، نگرش دولت به بورس است. زیرا اگر دولت بخواهد چشم انداز ۲۰ ساله و برنامه های توسعه را اجرایی کند، حتماً باید اقتصاد را به سمت اقتصاد بازار محور و رقابتی سوق دهد که در آن بازارهای خود تنظیم مدرن حرف اصلی را می زنند. به طور حتم، با اقتصاد دستوری، کنترل شده و اقتصادی که در آن قیمت ها از پیش طراحی و اعلام می شود بورس کالا با مشکل مواجه خواهد شد. در مجموع نگرش مجموعه سیاست های اقتصادی به بورس چالش بورس کالا است و اگر بخواهیم آن را کنترل شده به پیش برده و قیمت کالاهای اساسی را تنظیم کنیم، مفهومی به نام بورس کالا پانمی گیرد.

● با توجه به سابقه حضور شما در بورس

تأثیر رتبه بندی کارگزاران در عملکرد آنها در بورس کالا؟

در این مرحله از رتبه بندی کارگزاران بورس کالا مشمول رتبه بندی نمی شوند و اصولاً مدل رتبه بندی کارگزاران بورس کالا کاملاً با مدل رتبه بندی کارگزاران بورس اوراق فرق خواهد کرد. همانگونه که مطلعید در این رتبه بندی کارگزارانی که امتیاز "الف" و "ب" را بیاورند می توانند تمام محصولات عرضه شده در بورس کالا را هم معامله کنند. کارگزاران رتبه ج فقط یکی از محصولات فلز یا پتروشیمی را خواهند توانست معامله کنند و کارگزاران گروه "دال" فقط در اوراق بهادار می مانند و کارگزارانی که کمتر از ۴۱ امتیاز بیآورند در گروه "ه" رتبه بندی شوند بعد از یک اخطار سه ماهه لغو مجوز خواهند شد.

به طور مشخص خود را در بورس کشاورزی نشان داد در خصوص ضعف بورس کالا و چرایی آن می توانست حدود ۱۰۰۰ صفحه جواب کارشناسی داشته باشد که عمدتاً به ضعف و نگرش در بخش کشاورزی مربوط می شود.

● هیات مدیره بورس کشاورزی در گذشته چه اقداماتی را برای رونق بورس کشاورزی انجام داد؟ و چه نقشی را در این زمینه ایفا کرده است؟

از مسئولین و کسانی که در آن هیات مدیره بودند بهر سید بنده در هیات مدیره بورس کشاورزی نبودم و بحث در این مورد خیلی مفصل است اما به طور کلی مجموعه ای از اقدامات زیربنایی در تولید، توزیع و بازرگانی محصولات کشاورزی و اصولاً نگرش استراتژیک به بخش کشاورزی باید انجام شود.